

ПОЛІТИЧНІ НАУКИ

Кирпичник Р.І.

аспірант,

*Київський національний університет
імені Тараса Шевченка*

ВПЛИВ НОРДИЗМУ НА ФОРМУВАННЯ ПОЛІТИЧНОЇ КУЛЬТУРИ СКАНДИНАВСЬКИХ КРАЇН

Спорідненість Скандинавських країн заснована на географічній близькості, культурній схожості та довгій історії взаємодій та співпраці задля виживання. Основною цілю нордизму, було об'єднання культурно споріднених країн Північної Європи.

Простежуючи динаміку та ідеї культурної близькості цих країн, ми спостерігаємо побудову спільної політичної культури, через динамічні зовнішні та внутрішні політичні процеси. З плином часу ці тенденції трансформувались в міцне економічне співробітництво, та пошук шляхів мирного співіснування в умовах змін на геополітичній мапі Європи.

Створений за ініціативою Данії 1889 р. Північноєвропейський міжпарламентський союз остаточно сформувався як регіональна організація яка була призвана налагодити напружений процес у співробітництві країн. Згодом до нього приєднались Фінляндія та Ісландія. В той же час між Норвегією та Швецією існувало чимало суперечностей як політичного, так і економічного та культурного характеру. Союз не створив вигідних умов для успішної співпраці. Країни ставилися одна до іншої з острахом та підозрою. На відміну від Шведсько-норвезького союзу, російське правління у Фінляндії 1809–1917 рр. не мало значного впливу на фінську політичну систему. Тривалий час Фінляндії вдалося зберігати спеціальний статус, проте наприкінці XIX ст. царський режим робив спроби позбавити її цих особливих прав, насаджував «русифікацію», проте ці спроби були безуспішними і зумовили до зростання опору та виникнення національно-визвольних рухів. Після революції 1917 р. Фінляндія отримала незалежність. Після розпаду союзу Норвегії та Швеції 1905 р. й отримання Ісландією незалежності 1918 р. Північноєвропейський регіон набув сучасного вигляду – тепер це п'ять незалежних держав: Норвегія, Швеція, Фінляндія, Данія та Ісландія [1, с. 75–78].

Ідеї нордизму фігурували протягом усієї другої половини XIX ст. як основна тема публічних і публіцистичних дебатів і дискусій, розвиваючи цим політичну, і навіть ідеологічну культуру Північної Європи. Він має багато спільних рис, з національними рухами сучасності – як культурними, і політичними, та був спрямований проти зовнішніх загроз. Але його зміст далеко виходив за рамки звичайного політичного способу мислення. Його носіями та пропагандистами були представники багатьох політичних партій, у всіх Скандинавських країнах які нерідко змінювали свою політичну орієнтацію – якщо цього вимагали інтереси руху [7, с. 244–246].

Що ж до зовнішньополітичних ідей нордизму, то в них оптимальним бачилося співробітництво у ліквідації загрози країнам Півночі зі сходу та півдня у боротьбі за збереження свободи та незалежності. Але саме у спробах вирішення цієї проблеми найбільш виразно виднілися подвійні стандарти руху. З одного боку, вони передбачали відстоювання власних інтересів кожного народу, а з іншого – відданість співпраці із сусідами, готовність жертвувати заради них власними інтересами.

Відмінною рисою для нордизму є його більш демократичний характер, з більшою увагою влади до думки суспільства, що є прикладом надання незалежності Норвегії Швецією після проведеного плебісциту 1905 року. Це твердження є підтвердженням високого рівня політичної культури та розвитку демократії, як основних чинників сьогодишньої успішності Скандинавських країн. Так скандинавська націонал-ліберальна історіографія ставила в основу економічний, а прихильники теологічного підходу – культурний, історичний та національний чинники [6, с. 244–246].

Свою історичну роль нордизм пройшовши крізь важкі випробування, північні країни на сьогоднішній день демонструють високий рівень політичної інтеграції, та великих культурних зв'язків між собою. Для їхнього населення практично не існує меж у співробітництві, функціонує загальний економічний простір, енергетична система, корпоративне законодавство, більшість політичних рішень також ухвалюється спільно. Таким чином, Скандинавія стала свого часу прикладом для інтеграційного руху загальноєвропейського масштабу. Програмні цілі нордизму функціонують і сьогодні, розвиваючись та підлаштовуючись під нові сучасні вимоги які стоять перед Скандинавським регіоном.

Список використаних джерел:

1. Barton H. A. Scandinavia in the Revolutionary Era, 1760–1815 / A. H. Barton. – Minneapolis : University of Minnesota, 1986. – 447 p.

2. Carlgren W. M. Swedish foreign policy during the Second World War / W. M. Carlgren. – London, 1977. – 257 p.
3. Derry T. K. A history of modern Norway, 1814–1972 / T. K. Derry. – Oxford: Clarendon Press, 1973. – 506 p.
4. Lönnroth E. Den svenska utrikespolitikens historia Del V. 1919–1939 / E. Lönnroth. – Stockholm, 1959. – 65 p.
5. Wallenstein P. The Nordic Structure and Change, 1920–1970 / P. Wallenstein, U. Vesa and R. Väyrynen // Research Report. No. 6. Tampere Peace Research Institute, Tampere. 1973. – 153 p.
6. Lindgren R. E. Norway-Sweden: union, disunion and Scandinavian integration / R. E. Lindgren. – Princeton: Princeton University Press, 1959. – 298 p.
7. Lindberg F. A. Scandinavia in great power politics 1905–1908 / F. A. Lindberg. – Stockholm: Almqvist & Wiksell, 1958. – 329 p.